

УДК 378.147:001.891

DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-19-255-269>

**CHARITY AS AN ELEMENT OF PROFESSIONAL AND
PEDAGOGICAL CULTURE IN THE SYSTEM OF
SCIENTIFIC AND RESEARCH TRAINING OF STUDENTS**

**ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ**

Людмила Шимченко,
*кандидат філософських наук,
доцент, доцент кафедри
соціальних комунікацій,
документознавства та
інформаційної діяльності,
E-mail: ShymchenkoL@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2165-1377>,
Університет Григорія
Сковороди в Переяславі,
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав, Київська обл.,
Україна, 08401*

Liudmyla Shymchenko,
*Ph.D., Associate Professor,
Associate Professor of the
Department of Social
Communications,
Documentation and Information
Activity,
E-mail: ShymchenkoL@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2165-1377>,
Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav,
30, Sukhomlynskyi Str.,
Pereiaslav, Kyiv region,
Ukraine, 08401*

Тетяна Левченко,
*доктор філологічних наук,
доцент, доцент кафедри
соціальних комунікацій,
документознавства та
інформаційної діяльності
E-mail:
tanyalevchenko2010@ukr.net*

Tetiana Levchenko,
*Doctor of Philological Sciences,
Associate Professor, Associate
Professor of Social
Communications,
Documentation Science and
Information Activities
Department*

ORCID: [https://orcid.org/0000-](https://orcid.org/0000-0002-4275-7701) E-mail:

0002-4275-7701 Університет tanyalevchenko2010@ukr.net

Григорія Сковороди в

ORCID: [https://orcid.org/0000-](https://orcid.org/0000-0002-4275-7701)

Переяславі,

0002-4275-7701 Hryhorii

вул. Сухомлинського, 30,

Skovoroda University in

м. Переяслав, Київська обл.,

Pereiaslav,

Україна, 08401

30, Sukhomlynskyi Str.,

Pereiaslav, Kyiv region,

Ukraine, 08401

ABSTRACT

The publication examines the procedure for the formation of integrity as an element of professional and pedagogical culture in the process of training future teachers, as the elite on which hope for the revival of Ukraine is placed. Considering integrity as one of the main values of modernity, an important element of professional and pedagogical culture in the formation of the future Ukrainian elite, social capital capable of putting new technologies at the service of the nation, the procedure of formation of integrity in higher education institutions of Ukraine was considered.

We analyzed the element of «partnership» in the system of ensuring the quality of education and in the process of forming integrity as an important component of the professional culture of the pedagogical elite of Ukraine. We considered the process of forming integrity through the mechanism of problem presentation of the material in the educational process and in the conditions of scientific research work. Following the process of formation of the culture of a teacher-scientist, the components were considered: culture of thinking, culture of communication, textual and stylistic culture, bibliographic culture of the researcher, which ensure the formation of skills for working with a scientific text, polemical skills, language culture and the culture of writing various texts.

Through the prism of the listed components of the culture of a teacher-scientist, integrity was considered as a foundational element. Attention was drawn to plagiarism as a violation of the

principle of integrity in the educational and scientific process; followed the procedure of ensuring the principle of integrity in the higher education institutions of Ukraine through the mechanism of adoption of Regulations, Codes and Declarations on academic integrity.

Keywords: *professional and pedagogical culture, integrity, plagiarism, scientific research, work with a scientific text, thinking culture, textual and stylistic culture, bibliographic culture.*

Постановка проблеми. Для України в трансформаційних умовах, посилених пандемією COVID-19, широкомасштабною війною, особливо важливим постає формування еліти, здатної нові технології поставити на службу відродження України. Хто, як не освітяни, є тою елітою, на яку покладена надія України. Вимоги суспільства до еліти – це відповідальність, добросовісність, безкорисливість, глибока обізнаність в проблематиці та відданість справі нації в її становленні. В зону відповідальності еліти повинен бути закладений знанневий компонент, помножений на вміння ризикувати в ім'я швидшого відновлення добробуту людей.

В основі використання знаннево-відповідального компоненту закладена глибока професійна культура, як та якість людини, що пов'язана з відчуттям задоволення від власної творчої самореалізації, від комунікації в процесі діяльності, від реалізації ціннісних переконань. Відчуття задоволення стає стимулом до творчих звершень, що забезпечують трансформаційні процеси, але постійно потребують удосконалення науково-дослідницької підготовки та поглиблення знань. Добросовісність, як елемент професійної культури, у всіх даних процесах, повинна стати гарантом якості проведення науково-дослідної роботи, використання знань при формуванні майбутньої української еліти, здатної нові технології поставити на службу нації.

Формування, вироблення елементів добросовісності, як гаранта майбутніх якісних відкриттів та нововведень,

покладається переважно на освіту. Тому при підготовці майбутніх педагогів професійного навчання вища педагогічна освіта покладає завдання на ЗВО по формуванню у студентів навичок доброчесної професійно-педагогічної діяльності як в науково-дослідницькому ракурсі, так і безпосередньо в фаховій майстерності.

Працівника нової генерації – симбіоз професійного фахівця та творчої особистості, чесного, добросовісного і відповідального відновлювача економічної стабільності України потребує наше суспільство. Тому проблеми підготовки майбутнього педагога професійного навчання, що власним прикладом, знаннями і вміннями забезпечить формування навичок працівників нової генерації, є актуальними і потребують дослідження в нинішніх умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незмінним завданням державної освітньої політики України є культивування академічної доброчесності як елементу педагогічної культури. Питанню становлення професійно-педагогічної культури приділена увага в публікаціях таких науковців: І. Д. Беха (Бех, 2018), Демченко Н. І. (Демченко, 2015), Джджери К. (Джджера, 2019), Ничкало Н. Г. (Ничкало, 2016) та ін. Питанням академічної доброчесності в освітньому процесі приділено велику увагу науковцями: Артюховим А. Є. (Артюхов, 2016), Буркало Н. І. (Буркало, 2018), Марініною В. М. (Марініна, 2018), Фініковим Т. (Фініков, 2016) та ін. Вважаємо, що варто звернути увагу на проблему доброчесності як елементу педагогічної культури в системі науково-дослідницької підготовки студентів.

Мета написання статті: прослідкувати процедуру формування доброчесності як елементу професійно-педагогічної культури в процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в ЗВО України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаючи академічну доброчесність довгостроковою інвестицією, педагогічні ЗВО України, особливо в системі підготовки

майбутніх педагогів професійної освіти, забезпечують систему якісної освіти як основу формування соціального капіталу та функціонування ринкової економіки. Якість освіти включає декілька складових: знання, компетенції, навички та високу професійну культуру, що базується на чесності, довірі, справедливості, повазі та відповідальності. Складові якості освіти, і в цілому, і кожен компонент окремо, вміщують такий елемент як партнерство: співпраця між педагогічним та студентським колективами в системі досягнення поставлених цілей на основі довіри, спільної праці, взаємної зацікавленості позитивним результатом. Партнерство забезпечує переконання в об'єктивності співпраці, в гарантуванні підтримки по досягненню поставленої мети, в відчутті правильності дій з обов'язковим якісним результатом.

Партнерство обов'язковим елементом має довіру, що забезпечує своєрідну сміливість студентства в їх освітньо-дослідницькому процесі з першого року навчання. В освітньому процесі це проявляється через чітку організацію навчального процесу, зрозумілу та прозору систему оцінювання студентських знань; постійну діалогічну комунікацію з кураторами груп та студентським самоврядуванням; періодичну систему зустрічей у формі обміну думками з керівництвом кафедр, факультетів, університету. Для студентів це є розумінням того, що їх чують і реагують на їх пропозиції чи побажання; їм пояснюють ситуацію; з ними радяться. Відразу формується відчуття партнерства з якими надалі як ефективним зразком комунікації майбутній педагог професійної освіти йде на практику, а потім і на робоче місце в освітній заклад. Партнерську основу молодий педагог переміщує в клас, закладаючи основу відносин доброчесності в учнівському колективі.

Отже, партнерство, як своєрідний елемент забезпечення доброчесності в освітньому процесі, поступово зі студентської лави у вигляді складової професійно-педагогічної культури студента – молодого вчителя переходить до освітнього середовища школи, училища чи коледжу.

Партнерство, як принцип доброчесного освітнього процесу, дає можливість з перших семінарських занять проводити науково-дослідну діяльність. Запропонована викладачем система проблемних питань по темах вимагає більш глибокої системи підготовки з аналізом суджень науковців та спеціалістів-практиків, з власною обґрунтованою при обговоренні думкою. Готуючись до обговорення проблемного питання, студент аналізує та систематизує велику кількість інформації; при захисті власної думки по даному питанню – пропонує власне бачення вирішення проблеми, спираючись на опрацьовану наукову інформацію.

Принцип партнерства дає можливість співпраці викладач-студент в період проведення дослідження проблематики, в період обговорення, так як свою аргументовану думку висловлює і викладач, а можливо і запрошені на проблемне обговорення практики. В процесі підготовки та проведення таких проблемних обговорень (можливо у формі круглих столів, дискусійних студій чи гостьових зустрічей (при залученні практиків) і відбувається перше глибинне знайомство студента з науково-дослідною діяльністю. Даний тип діяльності забезпечує реалізацію творчих можливостей людини, набуття професіоналізму; розпочинає формуватися професійна культура – культура відношення до праці, культура комунікації в процесі праці, культура перенесення досвіду в майбутню трудову діяльність.

Оскільки освітній процес в ЗВО передбачає урізноманітнення форм проведення навчальних занять з пріоритетним проблемним напрямком, то в результаті це поетапно впливає на формування наукового світогляду та набуття навичок зі складними прийомами роботи; забезпечується професіоналізація мислення з засвоєнням творчого підходу при вирішенні пізнавальних і практичних завдань; випрацьовується індивідуальний стиль діяльності під впливом удосконалення індивідуальної системи життєвих та професійних цінностей; з набуттям досвіду відбувається формування стійкої професійної позиції.

З засвоєнням правил ведення науково-дослідної роботи при вивченні освітнього компоненту «Основи наукових досліджень та академічного письма» студентство, на основі поєднання пізнавальної, вольової та мотиваційної сфер особистості, отримує навички проведення більш глибокого наукового дослідження та переходить до написання перших наукових праць професійного спрямування.

Написання студентами наукових статей, виступи на наукових конференціях сприяють поглибленню розуміння основ наукової діяльності, формують культуру дослідника та комунікатора. Таким способом закладається суттєвий фундамент формування культури науковця; за рахунок засвоєння соціального досвіду удосконалюється особистісний розвиток майбутнього педагога професійного навчання. Проводячи дослідження, студент заглиблюється в концентрований досвід наукових поколінь, засвоює його і своїми поглядами намагається його примножити – тим самим урізноманітнюючи власну професійну культуру.

Для освітнього закладу, як вказують Фініков Т. В. та Артюхов А. Є.: «здорова академічна культура є безцінним символічним капіталом навчального закладу, що знаходить своє вираження у писаних і неписаних нормах, які визнаються університетською спільнотою. Вони творять неповторний профіль того чи іншого університету» (АЧЯОС, 2016).

Набуваючи навичок педагогічної культури за рахунок вивчення достатньо великої кількості педагогічного спрямування освітніх компонентів, проходячи практику в школах, професійно-технічних навчальних закладах та коледжах, студенти удосконалюють свій професійний рівень та професійно-педагогічну культуру. Розуміючи, що учитель є своєрідним носієм для своїх учнів матеріальних і духовних цінностей, студент, майбутній педагог професійного навчання, своєю науково-дослідницькою діяльністю забезпечує накопичення досвіду, який в майбутньому як цінність передасть своїм підопічним. Займаючись науково-дослідною діяльністю

студент привчає себе до постійної роботи над собою, над поглибленням своїх знань протягом життя. Учитель є цікавим своїм учням до того часу, поки він працює над собою, допоки в ньому горить вогонь бажань на всі питання учнів надати максимум відповідей.

Елемент педагогічної культури – передача знань через наукові роботи, потребує відповідної підготовки. Тому така підготовка в навчальному процесі зводиться до отримання знань на основі вивчення освітнього компоненту «Основи академічного письма» та на магістерському рівні – «Академічне письмо та доброчесність», «Методологія та організація наукових досліджень». Завдяки поглибленим знанням студенти мають можливість з власними науковими доробками приймати участь в наукових конференціях, працювати в наукових проектах, проводити дослідження, з результатами яких виходити на рівень написання кваліфікаційних робіт, приймати участь в наукових дискусіях різного рівня, оформлювати у вигляді статті та публікувати в наукових виданнях.

На даному етапі важливим постає вироблення умінь створювати фаховий текст (для статті – письмовий, для дискусії – усний), враховуючи при цьому структурно-сміслові та мовно-стилістичні особливості, формуючи культуру мислення. Формуючи текст ми навчаємо підбирати аргументи на користь висловленої гіпотези; вчимося переконувати, інтонаційно та емоційно впливати через усний текст на аудиторію. В педагогічному ЗВО вивчення освітніх компонентів, пов'язаних з психологією та педагогікою, забезпечує формування комунікативних умінь: розуміти людей, оцінювати під час виступу емоційний стан співбесідників, визначати мотиви поведінки опонентів. В свою чергу, такі знання та навички сприяють впливу на людей під час проголошення тексту, в певній мірі гарантують уникнення конфліктів чи непорозумінь – отже, набуваються навички полемічних умінь.

При створенні письмового тексту звертаємо основну увагу на формування умінь дотримуватись правильності та чистоти, точності й виразності мови; концентруємо увагу на формуванні вмінь, пов'язаних з володінням граматичними нормами, лексичним та синтаксичним рівнями мови. В певній мірі забезпечуються навички редакторської майстерності: вичитування, скорочення, обробка, при потребі – переробка. Взагалі, редагування варто вважати творчою працею над текстом для покращення: змісту і форми, логічного викладу матеріалу, аргументованості висновків. Дотримання всіх норм написання якісного наукового тексту забезпечить формування текстової культури, дотримання норм будувати стилістично конкретні наукові тексти різних жанрів – забезпечує формування стилістичної культури.

Одною з вагомих складових тексту є бібліографічна інформація, яка забезпечує ідентифікацію джерела знань в статтях, рефератах, кваліфікаційній роботі тощо. Постійно акцентуючи увагу на правильності проведення бібліографічного запису, на відповідності стандарту оформлення бібліографічних покликань – забезпечуємо формування бібліографічної культури дослідника. Написання різних текстів, де забезпечується гармонійна єдність змісту і форми науково-дослідницького тексту, формується наукова мовна культура студента та закладається основа професійного становлення дослідника. Наукова мова тексту забезпечується культурою праці з науковим текстом, тому завданням освітнього процесу ЗВО є: створити умови, навчити культури праці з науковим текстом, закласти любов і відповідальність до такої праці.

В системі проведення дослідження, на рівні представлення результатів через текст, в процедурі захисту обов'язково супроводжуваним елементом повинна бути доброчесність. За Законом України «Про освіту» академічна доброчесність – це «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники

освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (ЗУ, 2023).

Найбільшими проблемами, що вказують на порушення принципу доброчесності, є плагіат: недобросовісне запозичення чужої інформації без належного оформлення в курсових та кваліфікаційних роботах, при написанні доповідей і статті, під час виконання будь-яких письмових робіт тощо. Тому необхідним є навчити робити всі посилання правильно, переконати в дотриманні законності при виконанні всіх завдань, чітко проводити в усній формі захист любого рівня робіт, для отримання диплому застосувати зовнішнє незалежне оцінювання по прикладу випуску із шкіл, коледжів та училищ... Прийом на любую роботу по знаннях або легкості процедури навчання. Плагіат як проблема потребує викорінення і тоді зміниться професійна культура працівників любой сфери.

В навчальних закладах України, відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, затверджені Положення про академічну доброчесність та Кодекси доброчесності студента і працівника, підписуються з кожним студентом і співробітником Декларації про академічну доброчесність. В даних та інших нормативних документах ЗВО закріплюють методичні рекомендації щодо підготовки контрольних, екзаменаційних, курсових та випускних кваліфікаційних робіт; впроваджена процедура обов'язкової перевірки студентських робіт (курсівих, кваліфікаційних робіт) на плагіат.

У нормативних документах є попередження про форми покарання за плагіат – попередження та відрахування із ЗВО, публічний розголос прізвищ студентів, що допустили і не виправили ситуацію з допущеним плагіатом. Частина викладацького складу ЗВО пропонують не карати за плагіат, а так формулювати завдання, щоб студент задіяним був у

дослідницьку діяльність разом з викладачем, співпраця не дозволяла б вдаватися до плагіату. Посилення саме дослідницьких, аналітичних видів робіт, в яких обмежується можливість «викрадення чи запозичення» чужих текстів стає основою для формування академічної культури. Моральним ядром такої академічної культури і є академічна доброчесність.

ЗВО використовують програмні продукти для перевірки студентських робіт на плагіат, спрямовують всі зусилля на забезпечення високих етичних стандартів в освітньому процесі. Є пропозиції, і з цим варто погодитися, про єдині, утверджені на державному рівні, програмні продукти для перевірки студентських робіт.

Варто погодитися з науковцями Буркало Н. І. та Марініною В. М., що «дотримання засад академічної доброчесності є двостороннім процесом, в який включені викладачі та студенти. Саме викладачі є прикладом та взірцем для наслідування молодого покоління. Втілення в життя ідеалів доброчесності та високого професіоналізму надихає молодь розвиватися, створювати власні наукові проекти та досягати нових вершин в освіті та науці на принципах академічної доброчесності. Відсутність єдиної позиції викладачів щодо порушень академічної доброчесності дезорієнтує студента, наштовхує на сумніви щодо вартості зусиль дотримання академічної доброчесності, адже це важчий шлях, підриває цінність проголошених загальноосвітніх стандартів академічного життя» (Буркало, Марініною, 2018).

Академічна доброчесність, як елемент професійно-педагогічної культури майбутнього педагога професійного навчання, випрацьовується у студента лише в співпраці з викладачем, коли останній є прикладом чесного відношення до науково-викладацької діяльності; коли педагог сам «горить» науковою роботою і в систему власних досліджень долучає студента як партнера; коли нормою для всіх викладачів, в однаковій мірі, є чіткі правила наукової діяльності і їх дотримуються, лише ними керуються, цінують себе та інших в чіткій системі наукової праці.

Висновки. На основі проаналізованої системи формування педагогічної культури майбутніх педагогів професійної освіти можемо вказати, що на кожному з етапів навчального процесу, при використанні проблемних методів навчання, формуючи навички навчальної та дослідницької діяльності, забезпечуючи можливості для оформлення отриманих науково-дослідницьких результатів через механізм написання статей, рефератів, тез на конференції та кваліфікаційних робіт, прослідковується пріоритет всього навчально-розвивального процесу ЗВО – напрацювання доброчесності як основної цінності сучасності. Вважаємо, що доброчесність як елемент професійно-педагогічної культури майбутнього педагога професійного навчання ґрунтується на авторитеті дій викладацького складу ЗВО, на системі партнерських відносин в науково-дослідницькій діяльності; проявляється в дотриманні державою прийнятих норм як в чисто науково-дослідницькій діяльності, так і в загальному навчальному процесі. Але найбільшою досяжністю має бути закладення норми доброчесності у всю послідуєчу педагогічну діяльність і весь подальший життєвий шлях.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. АЧЯОС – Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / *Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»*; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
2. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ-Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
3. Буркало Н. І., Марініною В. М. Значення академічної доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі. *Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян* (Республіка Польща, Варшава, 1-13. 10. 2018). Варшава, 2018. 162 с.

4. Демченко Н. І. Особливості особистісно-творчого компоненту професійно-педагогічної культури викладача вищої школи. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Педагогіка, Психологія*, 2015. № 6.

5. Джеджеря К. Академічна доброчесність як моральний орієнтир професійної підготовки майбутніх вихователів. *Іноватика у вихованні*, 2019. Вип. 10. С. 157-164.

6. Ничкало Н. Г. Методологічна культура у науковому зростанні педагога-дослідника. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/3074/2501>

7. ЗУ – Закон України «Про освіту». № 2145- VIII, редакція від 28.05.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

REFERENCES

1. T. V. Finikova, A. Ye. Artiukhova (2016). Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic honesty as the basis of sustainable development of the university]. *Mizhnarod. blahod. Fond «Mizhnarod. fond. doslidzh. osv. polityky»*. Kyiv: Takson, 2016. 234 s. [in Ukrainian].

2. Bekh I. D. (2018). Osobystist na shliakhu do dukhovnykh tsinnosti: monohrafiia [Personality on the way to spiritual values: monograph]. Kyiv-Chernivtsi : «Bukrek», 2018. 320 s. [in Ukrainian].

3. Burkalo N. I., Marinioiu V. M. (2018). Znachennia akademichnoi dobrochesnosti v suchasnomu osv. itno-naukovomu prostori [The importance of academic integrity in the modern educational and scientific space]. *Akademichna dobrochesnist: vyklyky suchasnosti / Zbirnyk naukovykh ese uchasnykiv naukovoho stazhuvannia dlia osv. itian* (Respublika Polshcha, Varshava, 1-13. 10. 2018). Varshava, 2018. 162 s. [in Ukrainian].

4. Demchenko N. I. (2015). Osoblyvosti osobystisno-tvorchoho komponentu profesiino-pedahohichnoi kultury vykladacha vyshchoi shkoly [Peculiarities of the personal and creative component of the professional and pedagogical culture of a higher

school teacher]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriiia : Pedahohika, Psykholohiia*, 2015. № 6. [in Ukrainian].

5. Dzhedzhera K. (2019). Akademichna dobrochesnist yak moralnyi oriientyr profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv [Academic integrity as a moral guideline for the professional training of future educators]. *Innovatyka u vykhovanni*, 2019. Vyp. 10. S. 157-164. [in Ukrainian].

6. Nychkalo N. H. Metodolohichna kultura u naukovomu zrostanni pedahoha-doslidnyka [Methodological culture in the scientific growth of a teacher-researcher]. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/3074/2501> [in Ukrainian].

7. ZU – Zakon Ukrainy «Pro osvitu». № 2145- VIII, redaktsiia vid 28.05.2023 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

В публікації розглянуто процедуру формування доброчесності як елементу професійно-педагогічної культури в процесі підготовки майбутніх педагогів, як тої еліти, на яку покладена надія по відродженню України. Вважаючи доброчесність одною з основних цінностей сучасності, вагомим елементом професійно-педагогічної культури в формуванні майбутньої української еліти, соціального капіталу, здатного нові технології поставити на службу нації, розглянули процедуру формування доброчесності в ЗВО України.

Проаналізували елемент «партнерства» в системі забезпечення якості освіти та в процесі формування доброчесності як вагової складової професійної культури педагогічної еліти України. Розглянули процес формування доброчесності через механізм проблемного викладу матеріалу в освітньому процесі та в умовах проведення науково-дослідної роботи. Прослідковуючи процес формування культури педагога-науковця, розглянули складові: культуру мислення, культуру комунікації, текстову та стилістичну культуру, бібліографічну культуру дослідника, що забезпечують

формування навичок роботи з науковим текстом, полемічних умінь, мовної культури та культури написання різних текстів.

Через призму перерахованих складових культури педагога-науковця, розглянули доброчесність як фундаментуючий елемент. Звернули увагу на плагіат, як порушення принципу доброчесності в навчально-науковому процесі; прослідкували процедуру забезпечення принципу доброчесності в ЗВО України через механізм прийняття Положення, Кодексів та Декларацій про академічну доброчесність.

Ключові слова: професійно-педагогічна культура, доброчесність, плагіат, наукові дослідження, робота з науковим текстом, культура мислення, текстова та стилістична культура, бібліографічна культура.